

„DIN ISTORIA MEDICINII PATRIEI NOASTRE“

volum redactat de conf. József Spielmann, Editura Medicală, 1957.

Pretutindeni interesul față de istoria medicinei devine din ce în ce mai viu.

Nu numai medicii manifestă interes față de trecutul și dezvoltarea profesiei lor, adică a artei medicale, ci și toți aceia pe care îi interesează istoria culturii omenesci și formarea profilului spiritual al propriului lor popor. De aceea am citit cu o îndreptățită curiozitate și atenție volumul „Din istoria medicinei patriei noastre“ redactat de conferențiarul *József Spielmann*.

Colaboratorii acestei lucrări analizează, în lumina materialismului istoric, tradițiile trecutului medical de pe teritoriul Republicii Populare Române. Studiul introductiv al volumului: „Din trecutul legăturilor medicale româno-maghiare“ e scris de *Bologa* și *Spielmann*. Acest capitol impresionează prin forța de captivare a noutății și mai ales printr-o savoare plină de farmec. Bogatul trecut medical al ambelor popoare are o literatură istorică deosebit de interesantă. A vedea ceea ce e originar comun în comunitatea destinului acestor două popoare care trăiesc împreună, a pune în lumină și a transforma într-un tezaur comun toate acestea, constituie o sarcină importantă ce își așteaptă de mult înfăptuirea, fiind o obligație morală, atât față de trecut cit și față de prezent.

Elementele comune pe care le găsim în vechea medicină populară sînt multe iar luptătorii care s-au întîlnit de-a lungul trecutului pe „baricadele ideilor“, ajută reciproc cauza promovării culturii medicale a celor două popoare. Deosebit de bogat e Jomeniul istoricului învătămintului medical român și maghiar.

Aceste date bogate trezesc pe drept cuvînt în cititor dorința de a scoate la iveală elementele asemănătoare cuprinse în lucrările marii generații de medici care au trăit înaintea noastră: *Pápai Páriz*, *Köleséri*, familia *Pataki*, *Vizaknai Bereck* și al multor alora.

Studiul „Locul și rolul medicilor romîni ardeleni în istoria medicinei din patria noastră“ scris de prot. *Bologa*, temeinic cunoscător al trecutului medicinei autohtone, are meritul de a ne întări încă odată convingerea că lucrările acestui autor lasă întotdeauna impresii de neuit datorită cunoștințelor extrem de bogate pe care le conține, clarității strălucite a stilului și spiritului critic riguros de care dau dovadă.

Lucrarea scrisă de *Halász Boriska* „Contribuții la istoricul spitalului din Tg. Mureș“, e o mărturie grăitoare a gradului în care rezolvarea problemelor sanitare de-

pinde de dezvoltarea societății. Studiul acesta poate fi o parte valoroasă a monografiilor orașului care așteaptă de mult timp să fie scrisă.

În studiul „Revista Korunk și problemele de medicină” *József Spielmann* analizează modul în care această revistă clujeană s-a ocupat cu problemele de medicină și de științele naturii în perioada dintre cele două războaie mondiale. În România burgheză moșierească ce se află în plin proces de fascizare medici, profesori și sociologi progresiști, unii din țară, alții din străinătate, au popularizat concepția materialistă, au luat poziție în problemele științelor naturii, au militat pentru internaționalismul proletar și au popularizat realizările Uniunii Sovietice toate acestea în condițiile cenzurii agresive, ale stării de asediu și ale unei terori neîncetate. Articolul arată calitățile și lipsurile acestei activități de pionierat, constituind o parte importantă a literaturii de reconsiderare menită să aprecieze importanța revistei.

În studiul „Elemente de materialism mecanicist în concepția fiziologică și medicală a lui *Apáczai Csere János*”, tot *Spielmann* și-a propus să prezinte vederile medicale și fiziologice ale acestei personalități ardelenice multilaterale care a avut un destin atât de tragic. După cum se știe „Enciclopedia meghiară”, acest lexicon mic care înșiră cunoștințele științifice cele mai importante ale vremii e lucrarea care reprezintă în cea mai mică măsură independența spirituală a lui *Apáczai*. Ea nu e nici măcar o sistematizare personală, ci conține extrase fidele din lucrările autorilor contemporani (*Descartes, Ramus, Regius, Copernicus, Alstedt* etc.). Pentru a da veșmint maghiar cunoștințelor și descoperirilor științifice ale personalităților dominante din vremea sa, *Apáczai* a trebuit să depășească înapoierea de atunci a Ardealului și să se înalțe la nivelul culturii occidentale a epocii.

Spielmann menționează că *Apáczai* a plecat în străinătate între altele pentru a studia artele. Ar fi o sarcină importantă cercetarea acestui domeniu nou, necunoscut pînă acum. Dintre studiile lui *Gheletter, Izsák* și *Kelemen András*, cel mai remarcabil este acela temeinic al lui *Izsák Samuel* despre vechea școală de medicină și chirurgie de la Cluj.

Se cuvine un cuvînt de laudă Editurii Medicale pentru aspectul tehnic al volumului și pentru prezentarea reușită a materialului ilustrativ. La o nouă ediție, vor trebui înlăturate puținele greșeli de stil ce s-au strecurat; purificat de aceste greșeli, textul va deveni mai viu și mai proaspăt